

VOYAGE SENTIMENTAL... ПО ЕВРОПА. СТРАТЕГИИ НА ПРОФЕСИОНАЛИЗМА

Любка Липчева

Разходка е дума на Вазов, която пресича или по-скоро събира в странен (но все пак валиден за устойчивите употреби) фокус цялата текстовост на българския класик, а и немалка част от разказите и коментарите за него. Дори когато го наблюдават/рисуват/помнят като „разхождащ се“ (на кон или не, но винаги с кучето Хектор), писателят нито за момент не губи достолепието на патриаршеската си осанка. За Вазов разходването съвсем не е празно светско забавление: „Предупреждавам всекиго, който под думата *разходка* разбира място, оживено от пъстрия рой на чинно вървящи назад-напред в модни премени лица от двата пола, които се срещат и разменят учтиви усмивки, светски поклони и безчислени шапкоснимания, че много ще се измами...“ (Вазов 1976: 258).

Разходката в текстовете на Вазов би могла да бъде равностранна на политически жест („Разходка до Баняса“) или да инсценира парадокса на срещата между българската непрозрачност, неразчетимост за външния поглед на европеца французин и толкова семплата истина за българина от собствената му историческа памет („Разходка из историята“). Една „зимна разходка“ може да се окаже добър мизансцен, сред който да откънти (без да допуска фалш) умората на цивилизования градски човек; разходването може да е препоръчана лечебна процедура или просто благовиден претекст да си с нея („Драга Женичка! Днес по три часа ще дойда у вас за *разходка до Княжево ...*“)¹. Като движение („напред-назад“) разходката е „обърнато“ целелогагане на пътуването – значимо е обещанието за завръщане, за временно прекъсване на сегашната, тукашна уседналост, за съхранение на актуалния хабитус². Това несъмнено смекчавя натиска на антитетичните модели (свое и чуждо; познато и непознато; цивилизовано-диво; център–периферия и всички произведени от тях импликации) и разрешава почти безопасно пребиваване в някакъв тип различие. Но преди всичко друго за Вазов разходката е професионална отговорност на пишещия човек – тя (а не пътуванията) създава текстове: „Из Владайското устие“, „По висините и в самотните“, „Погановският манастир“, „Великата рилска пустиня“, „В недрата на Родопите“, „Скитнишки песни“, „В лоното на Рила“, „Един кът от Стара планина“ и др.

Че пътуванията на биографичната личност Вазов нямат толкова пряко отношение към творчеството на Патриарха, можем да се уверим чрез „косвените улики“ на множество отсъстващи текстове – липсват ни (тъкмо като читатели на национална литература) Вазовите пътеписи за Виена, Прага, Париж, Интер-